

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Fidei Exhibita Invictiss. Imp. Carolo V. Cæsari
Aug. in Comicijs Avgvstæ. Anno M. D. XXX.**

Melanchthon, Philipp

Vitebergæ, 1542

VD16 C 4714

De Vocabvlis Missæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35748

leguntur & sententiæ de gratiarum actione, qualis illa est suavissime dicta a Cypriano, de pie communicantibus. Pietas inquit inter data & condonata se diuidens, gratias agit tam uberis beneficii largitori, id est, pietas intuetur data & condonata, hoc est, confert inter se magnitudinem beneficiorum Dei & magnitudinem nostrorum malorum, mortis & peccati, & agit gratias &c. Et hinc exitit appellatio *εὐχαριστία* in Ecclesia. Neque uero ceremonia ipsa est gratiarum actio ex opere operato applicanda pro alijs, ut mereatur eis remissionem peccatorum &c. ut liberet animas defunctorum. Hæc pugnant cum iusticia fidei, quasi ceremonia, sine fide profit, aut facienti, aut alijs.

DE VOCABVLIS MISSAE.

ADuersarij reuocant nos etiam ad Grammaticam, sumunt argumenta ex appellationibus Missæ, quæ non habent opus longa disputatione. Non enim sequitur Missam, etiamsi uocatur sacrificium opus esse ex opere operato gratiam conferens, aut applicatū pro alijs, mereri eis remissionem peccatorum &c. *ἀπὸ τοῦ ἵα* inquit, significat sacrificium. Et Græci Missam appellant liturgiam.

X iiij

giam.

DE VOCABVLIS

giam. Car hic omittunt appellationem ueterem Synaxis, quæ ostendit Missam olim fuisse multorum communicationem, Sed dicamus de Liturgia. Ea uox non significat proprie sacrificium, sed potius publicum ministerium, & apte quadrat ad nostram sententiam, quæ uidelicet unus minister consecrans, reliquo populo exhibet corpus & sanguinem Domini, sicut unus minister docens exhibet Euangelium populo, sicut ait Paulus. Sic nos existimet homo, tanquã ministros Christi, & dispensatores sacramentorum Dei, hoc est, Euangelij, & sacramentorum. Et 2. Corinth. 5. Propter causam Christi legatione fungimur tanquam Deo per nos adhortante, rogamus Christi causa, reconciliamini &c. Ita apte quadrat nomen λειτουργία ad ministerium. Est enim uetus uerbum usurpatum in publicis ministerijs ciuilibus, ac significat Græcis, onera publica, sicut tributum, sumptum instruende classis, aut similia, ut testatur oratio Demosthenis πρὸς λεπτινῶν, quæ tota consumitur in disputatione de publicis muneribus & immunitatibus φήσιν δὲ ἀναξίους τινὰς ἀνθρώπους εὐρομλῶν ἀτέλῶν ἐκδεδυκέναι τὰς λειτουργίας, id est, dicet indignos quosdam homines inuenta immunitate detrectare publica onera. Et sic Romanis temporibus

poribus locuti sunt, ut ostendit rescriptum Pertinacis. ff. de iure immunitatis. L. Semper. εἰ καὶ μὴ πατρῶν ἀφτουργιωῶν τοὺς πατέρας ὁ τῶν τέκνων ἀριθμὸς ἀνῆται. Et si non liberat parentes omnibus oneribus publicis numerus natorum. Et cōmentarius Demosthenis scribit ἀφτουργιαῶν genus esse tributorum, sumptus ludorum, sumptus instruendarum nauium, curandi gymnasiij, & similia publicarum curationum. Et Paulus pro collatione usurpauit. 2. Corinth. 9. Officium huius collationis non solum supplet ea quæ desunt sanctis, Sed etiam efficit, ut plures Deo ubertim agant gratias &c. Et Philippenses 2. appellat Epaphroditum ἀφτουργίου ministrū necessitatis suæ, ubi certe non potest intelligi sacrificulus. Sed nihil opus est pluribus testimonijs, cum exempla ubiq; obuia sint legentibus Græcos scriptores, in quibus ἀφτουργια usurpatur pro publicis oneribus ciuilibus, seu ministerijs. Et propter diphthongū Grammatici non deducunt a λιτή, quod significat preces, Sed a publicis bonis, quæ uocant λατὰ ut sit λατουργεῶ curo, tracto publica bona.

Illud est ridiculum quod argumentantur altaris mentionem fieri in sacris literis, quare necesse

X v

sit Missam

DE VOCABVLIS

sit Missam esse sacrificium, cum parabola altaris
 per similitudinem a Paulo citetur. Et Missam sin-
 gūt dictam ab altari מַזְבֵּחַ. Quorsum opus erat
 tam procul accersere etymologiam, nisi uolebant
 ostentare scientiam Ebraicæ lingue? Quorsum
 opus est procul quærerere etymologiam? cum exte-
 nomem Missa Deutero. 16. ubi significat collatio-
 nes, seu munera populi, non oblationem sacerdo-
 tis. Debebant enim singuli uenientes ad celebratio-
 nem Pasce aliquod munus, quasi symbolam affere-
 re. Hunc morem initio retinuerunt & Christiani.
 Conuenientes afferebant panes, uinum & alia, ut
 testantur Canones Apostolorum. inde sumebatur
 pars quæ consecraretur. Reliquum distribueba-
 tur pauperibus, Cum hoc more retinuerunt & no-
 men collationum, Missa. Et propter tales colla-
 tiones apparet etiam alicubi Missam dictam esse
 ἀγάπη, nisi quis mauult ita dictam esse propter
 commune conuiuium, sed omittamus has nugas.
 Ridiculum est enim aduersarios in re tanta, adeo
 leues coniecturas afferre. Nam etiam si Missa dicitur
 oblatio, quid facit uocabulum ad illa somnia
 de opere operato & applicatione quam fingunt
 alijs mereri remissionem peccatorum? Et potest
 oblatio dici, propterea, quia ibi offeruntur obla-
 tions

tiones, gratiarum actiones & totus ille cultus, sicut & εὐχαρίστια dicitur, Verum neq; ceremonie, neq; orationes ex opere operato sine fide profunt. Quamquam nos hic non de orationibus, sed proprie de cœna Domini disputamus.

Græcus Canon etiam multa dicit de oblatione, sed palam ostendit se non loqui proprie de corpore & sanguine Domini, sed de toto cultu, de precibus & gratiarum actionibus. Sic enim ait καὶ τοῖσιν ἡμῶν ἀξιόσυνεθετο τοῦ προσφθερῶ σοι δεήσεις & ἰκερίας ἢ θυσίας ἀναίμακτους ὑπὲρ παντός λαοῦ, Nihil offendit recte intellectum. Orat enim nos dignos effici, ad offerendas preces, & supplicationes & hostias incruentas pro populo. Nam ipsas preces uocat hostias incruentas Sicut & paulo post ἐτι προσφθερῶ σοι τῆν λογικὴν ταύτην καὶ ἀναίμακτον λατρείαν. Offerimus inquit hunc rationalem & incruentū cultum. Inepte enim exponunt qui hic rationalem hostiam malunt interpretari, et transferunt ad ipsum corpus Christi, cum Canon loquatur de toto cultu, λογικὴ λατρεία a Paulo dicta sit, contra opus operatum, uidelicet, de cultu mentis, de timore, de fide, de inuocatione, de gratiarum actione &c.

Quod uero defendunt aduersarij nostri ap=

DE VOCABVLIS

plicationem ceremonie pro liberandis animabus defunctorum, qua ex re questum infinitum facit, nulla habent testimonia, nullum mandatum ex scripturis. Neq; uero est leue peccatum tales cultus sine mandato Dei, sine exemplo scripturae, in Ecclesia instituere, & coenam Domini institutam ad recordationem & predicationem inter uiuos, transferre ad mortuos. Hoc est abuti nomine Dei contra secundum preceptum. Primum enim contumelia est Euangelij, sentire qd ceremonia, et opere operato, sine fide sit sacrificium reconcilians Deum, & satisfaciens pro peccatis. Horribilis oratio est, tantundem tribuere operi sacerdotis quantum morti Christi. Deinde peccatum & mortuum non possunt uinci nisi fide in Christum, sicut Paulus docet, iustificati ex fide pacem habemus, quae non potest unci poena purgatorij, applicationis alieni operis.

Omitteremus iam qualia habeant aduersarij testimonia de purgatorio, quales existiment poenas esse purgatorij, quales habeat causas doctrinae satisfactionum, quam supra ostendimus uanissimam esse. Illud tantum opponemus, Certum est coenam Domini institutam esse propter remissionem culpe. Offert enim remissionem peccatorum,

ubi necesse est uere culpam intelligere. Et tamen pro culpa non satisfacit, alioqui Missa esset pars mortis Christi. Nec remissio culpæ accipi potest aliter, nisi fide. Igitur Missa non est satisfactio, sed promissio & sacramentum requirens fidem, Ac profecto necesse est omnes pios acerbissimo dolore affici, si cogitent Missam magna ex parte ad mortuos & ad satisfactiones pro pœnis translata esse, Hoc est tollere iuge sacrificium ex Ecclesia, Hoc est Antiochi regnum, qui saluberrimas promissiones de remissione culpæ, de fide, transtulit ad uanissimas opiniones de satisfactionibus, Hoc est Euangelium contaminare, corrumpere usum sacramentorum. Hi sunt quos Paulus dixit reos esse corporis & sanguinis Domini, qui oppresserunt doctrinam de fide, & remissionem culpæ, & corpus & sanguinem Domini ad sacrilegum quæstum prætextu satisfactionum contulerunt. Et huius sacrilegij pœnas aliquando dabunt, Quare cauendum est nobis & omnibus pijs conscientijs, ne approbent aduersariorum abusus.

Sed redcamus ad causam. Cum Missa non sit satisfactio, nec pro pœna, nec pro culpa, ex opere operato, sine fide, sequitur applicationem pro mortuis

mortuis

DE VOCABVLIS

mortuis inutilem esse. Neq; hic opus est longiore
 disputatione. Constat enim q; illæ applicationes
 pro mortuis nulla habeāt ex scripturis testimonia.
 Nec tutum est in Ecclesia cultus instituire, sine au-
 toritate scripturæ. Et si quando opus erit prolixius
 de tota re dicemus. Quid enim nunc rixemur cum
 aduersarijs, qui neq; quid sacrificium, neq; quid sa-
 cramentum, neq; quid remissio peccatorum, neq;
 quid sit fides, intelligunt.

Nec Græcus Canon applicat oblationem tan-
 quam satisfactionem pro mortuis, quia applicat
 eam pariter beatis omnibus Patriarchis, Prophe-
 tis, Apostolis. Apparet igitur Græcos tanquā gra-
 tiarum actionem offerre, non applicare tanquam
 satisfactionem pro pœnis. Quanquam etiam lo-
 quuntur non de sola oblatione corporis & san-
 guinis Domini, sed de reliquis Missæ partibus,
 uidelicet, orationibus & gratiarū actionibus. Nam
 post cōsecrationem precantur, ut sumentibus pro-
 fit, non loquuntur de alijs. Deinde addunt ἐπι-
 προσφέρω σοι τὴν λογικὴν ταύτην λα-
 τρείαν ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσάμενων
 προπατόρων πατέρων πατριαρχῶν, προσφε-
 τῶν, ἀποστόλων &c. At λογικὴ λατρεία
 significat ipsam hostiam, sed orationes & omnia
 que

quæ ibi geruntur. Quod uero allegant aduersarij Patres de oblatione pro mortuis, Scimus ueteres loqui de oratione pro mortuis, quam nos non prohibemus, sed applicationem cœnæ Domini pro mortuis ex opere operato, improbamus. Nec patrocinantur aduersarijs ueteres de opere operato. Et ut maxime Gregorij aut recentiorum testimonia habeant, nos opponimus clarissimas, & certissimas scripturas. Et Patrum magna dissimilitudo est. Homines erant & labi ac decipi poterant. Quanquam si nunc reuiuiscerent ac uiderent sua dicta prætexi luculentis illis mendacijs, quæ docent aduersarij de opere operato, longe aliter se ipsi interpretarentur.

Falso etiam citant aduersarij contra nos damnationem Aerij, quem dicunt propterea damnatum esse, quod negauerit in Missa oblationem fieri pro uiuis & mortuis. Sæpe hoc colore utuntur, allegant ueteres hæreses, & cum his falso comparant nostram causam, ut illa collatione prægrauet nos, Epiphanius testatur Aerium sensisse, quod orationes pro mortuis sint inutiles, Id reprehendit. Neque nos Aerio patrocinamur, sed uobiscum litigamus, qui heresim manifeste pugnantem cum Prophetis, Apostolis, & sanctis Patribus scelestè defenditis, uidelicet

DE VOCABVLIS

uidelicet, q̄ Missa ex opere operato iustificet, q̄
 mereatur remissionem culpæ & pœnæ, etiam iniu-
 stis, pro quibus applicatur, si non ponant obicem.
 Hos perniciosos errores improbamus, qui ledunt
 gloriam passionis Christi, & penitus obruunt do-
 ctrinam de iusticia fidei. Similis fuit persuasio im-
 piorum in lege, q̄ mererentur remissionem pecca-
 torum per sacrificia ex opere operato, non accip-
 rent gratis per fidē. Itaq; augebant illos cultus &
 sacrificia, instituebant cultū Baal in Israel, in Iuda
 etiam sacrificabāt in lucis. Quare Propheta dam-
 nata illa persuasione, belligerantur non solum
 cum cultoribus Baal, sed etiam cum alijs sacerdo-
 tibus, qui sacrificia a Deo ordinata cum illa opi-
 nione impia faciebant. Verum heret in mundo haec
 persuasio, & herebit semper, q̄ cultus & sa-
 crificia sint propiciationes, Non ferunt homines
 carnales soli sacrificio Christi tribui hunc hono-
 rem, q̄ sit propiciatio, quia iusticiam fidei non in-
 telligunt, sed parem honorem tribuunt reliquis
 cultibus & sacrificijs. Sicut igitur in Iuda hec
 apud impios Pontifices falsa persuasio de sacrifici-
 cijs, sicut in Israel Baalitici cultus durauerunt.
 Et tamen erat ibi Ecclesia Dei, quæ impios cultus
 improbat. Ita heret in regno Pontificio cultus

Baalitici

Baaliticus, hoc est, abusus Missæ, quam applicant, ut per eam mereantur iniustis remissionem culpæ & pœnæ. Et uidetur hic Baaliticus cultus una cum regno Pontificio duraturus esse, donec ueniet Christus ad iudicandum, & gloria aduentus sui perdet regnum Antichristi. Interim omnes qui uere credunt Euangelio debent improbare illos impios cultus excogitados contra mandatum Dei, ad obscurandam gloriam Christi, & iusticiam fidei.

Hæc de Missa breuiter diximus, ut omnes boni uiri ubiq; gentium intelligere queant, nos summo studio dignitatem Missæ tueri, & uerum usum ostendere & iustissimas habere causas, quare ab aduersarijs dissentiamus, Ac uolumus admonitos esse omnes bonos uiros, ne adiuuent aduersarios defendentes prophanationem Missæ, ne grauent se societate alieni peccati. Magna causa, magna res est, nec inferior illo negotio Elie Prophetæ, qui cultum Baal improbat. Nos modestissime causam tantam proposuimus, & nunc sine contumelia respondimus. Quod si cõuenerint nos aduersarij, ut omnia genera abusuum Missæ colligamus, non tam clementer erit agenda causa.

Y

De Votis